

УДК 82.0: [316.647.8:305-055.2(433)] "19"

**ПРО ФЕМІННІ ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ
НІМЕЦЬКОГО СОЦІУМУ 50-60-их РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ
(на прикладі електронних коротких оповідань Гертрауд Відманн)**

Морозова Л. І.

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри германської філології
Горлівський інститут іноземних мов
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
orcid.org/0000-0001-5142-2914
l.morosova@forlan.org.ua

АНОТАЦІЯ

Морозова Л. І. Про фемінні гендерні стереотипи німецького соціуму 50-60-их років ХХ століття (на прикладі електронних коротких оповідань Гертрауд Відманн).

У статті шляхом гендерного аналізу прозових творів Гертрауд Відманн «Zu klein, viel zu klein» («Мала, занадто мала») та «Die Näherin» («Швачка») охарактеризовано фемінні гендерні стереотипи, наявні в німецькому соціумі 50-60-років ХХ ст. У Німеччині 50-60-их років при виборі професії дівчина-підліток керувалася поширеними в суспільстві фемінними гендерно-рольовими стереотипами, як наприклад, кухарка, швачка, вихователька дітей, продавчиня тощо. Як працівниця вона мала виявляти типові фемінні гендерні риси, як-то: дисциплінованість, слухняність, покірність і т. і.

Ключові слова: гендерне літературознавство, гендерний стереотип, гендерно-рольовий стереотип, стереотип гендерних рис, електронне коротке оповідання

SUMMARY

Morozova L. On the Feminine Gender Stereotypes of German Society in the 50-60s of the Twentieth Century (on the Example of Electronic Short Stories by Gertraud Widmann).

The author of the article through gender analysis of prose works by Gertraud Widmann «Zu klein, viel zu klein» («Small, too small») and «Die Näherin» («Seamstress») describes the feminine gender stereotypes present in German society in the 50-60s of the twentieth century.

In the German society of that time there were such gender-role stereotypes about women's professional activity as: cook, saleswoman, children's educator, dressmaker, seamstress, hairdresser. The teenage girl, choosing a profession, focused on personal preferences and established stereotypes about her profession. Her attitude to a certain profession is due to the behavioral stereotype of adolescents who associate the type of activity with a person they know personally, which causes them a positive or negative emotional reaction. However, the teenage girl could not objectively assess her ability to perform certain professional activities due to lack of life experience. Seeing the reason for the failure to find a job in her appearance, she tried to liken it to the existing stereotypes about the appearance of the employee, but received a psychological trauma. In the case of unsolicited assistance from the mother in finding a job, she behaved in accordance with the gender role stereotype of the «obedient daughter», as she chose a profession of her mother's choice, while showing humility and humility, typically feminine traits.

In Germany in the 50-60s of the twentieth century. Male employers in employment did not take into account the professional abilities of women, and paid attention to her appearance, because they perceived women as tools or as a sexual object, ie guided by gender stereotypes about attractive appearance of a woman as her defining feature.

Starting to work as a seamstress, a teenage girl showed such typically feminine traits as discipline, obedience, diligence, friendliness. At the same time, she had such typically masculine traits as ambition, selfishness, professional dignity, pragmatism, which she used, for example, to protect her rights when she acted contrary to the order of her director.

Key words: gender literature, gender stereotype, gender role stereotype, stereotype of gender traits, electronic short story.

Постановка проблеми. Дослідження гендерної проблематики, питань соціо-статевих відносин, самоідентифікації та самореалізації чоловіків і жінок у суспільно-історичному контексті певної епохи є важливим аспектом сучасної науки, літературознавства, зокрема. Особливий інтерес у цьому ракурсі представляє мережева література, яка, завдяки жанрово-тематичному і стильовому розмаїттю, надає широкий простір для висвітлення й аналізу проблем гендеру.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні роки у літературознавстві активно вивчається мережева література. Різноманітні тексти піддаються не тільки ідейно-тематичному, але й теоретичному осмисленню. Зокрема, у розвідці Л. Р. Кім робиться спроба окреслити границі поняття, запропонований методологічний апарат дослідження цього явища сучасного літературного процесу [4]. Ю. Р. Завадський досліджує типологію і поетику мережевої літератури, акцентуючи проблему гіпертексту [3]. У статті В. Маркової розглядається «книгознавчий аспект» мережевої літератури [5]. Автори цих та інших робіт (Л. В. Дербеньова [2], О. А. Бурцева [1]), зосереджених на аналізі форм існування і жанрової системи мережевої літератури, не торкаються її гендерних конотацій.

Ціль статті. Нашу увагу привернули німецькомовні електронні короткі оповідання Герттрауд Віманн, розміщені на літературній платформі e-stories.de., які за своєю тематикою та проблематикою належать до «жіночої» прози. Тож ця стаття має на меті охарактеризувати репрезентовані в електронних коротких оповіданнях Герттрауд Віманн «Zu klein, viel zu klein» («Мала, занадто мала») [8] та «Die Näherin» («Швачка») [7] фемінні гендерні стереотипи німецького соціуму 50-60-их років XX століття.

Спираючись на засади гендерного літературознавства, ми здійснили гендерний аналіз згаданих вище оповідань на проблемно-тематичному рівні та на рівні системи персонажів твору, поділяючи запропоноване С. Оксамитною потрактування гендерних стереотипів як узагальнених уявлень про чоловіків і жінок, які виявляються насамперед як гендерно-рольові стереотипи, що

стосуються прийнятності різноманітних ролей і видів діяльності для чоловіків і жінок, а також як стереотипів гендерних рис, тобто психологічні та поведінкові характеристики, притаманні чоловікам і жінкам [6, с. 158].

Виклад основного матеріалу дослідження. Хронологічно першим відповідно до зображених подій є електронне коротке оповідання Г. Відманн «Zu klein, viel zu klein» («Мала, занадто мала») [8], головною темою якого є важкість вибору майбутньої професії для дівчини-підлітка. У тогочасній системі освіти ФРН героїня-розповідачка, тезка авторки, мала визначитися з майбутньою професією та пройти стажування на бажаному робочому місці, ще навчаючись у старшій школі. Як і більшість підлітків, вона мріяла про роботу, що їй подобається, не усвідомлюючи причини свого вибору: «Die gab`s 1955 zur Genüge und jede Menge gut gemeinter Ratschläge auch, zum Beispiel: Köchin (ein Geheimtipp meiner Mutter), Verkäuferin, Schneiderin, Friseurin, usw. Sogar eine Schwester meines Vaters, die vor langer Zeit Nonne geworden war, beteiligte sich daran. Freilich, ich und Klosterschwester – ja sonst noch was! Nichts gegen all diese Berufsgruppen, aber ich wollte halt damals unbedingt ins „Büro“» [8]. У цьому переліку професій представлено ті, що відображають стереотипні для німецького соціуму 50-их років ХХ ст.. жіночі види професійної діяльності – кухарка, продавчиня, кравчиня, перукарка і т. і. Героїня-розповідачка оповідання мріяла працювати в офісі, безвідносно до професії, що свідчить про типові для підлітка необізнаність щодо умов праці представників різних професій та орієнтованість при обранні майбутньої професії на стереотипне уявлення щодо майбутнього соціального статусу професії.

Про серйозність її намірів щодо роботи в бюро свідчить те, що дівчина два роки поспіль вчила стенографію та діловодство, а також брала приватні уроки друку на машинці: «Weshalb hätte ich denn auch sonst in den letzten beiden Schuljahren nebenher Stenographie und Buchführung erlernen sollen? Ganz zu schweigen von dem sündhaft teuren Privatunterricht im Maschinenschreiben. Noch heute sehe ich das mir zugeteilte schwarze Trumm von einer Schreibmaschine vor mir» [8]. У цьому випадку мова йде про усталені в очах підлітка стереотипні

уявлення щодо роботи в офісі, де від працівника начебто очікують вміння друкувати на машинці та володіти основами діловодства.

При цьому героїня-розповідачка не зважала на свої особисті якості, які можуть стати на заваді при такій роботі, адже, навчаючись друкувати на машинці, через свій невеликий зріст вона мала підкладати собі подушку: «Sie stand auf einem Wohnzimmertisch der Lehrerin und damit ich die Tasten erreichen konnte, musste man mir ein Kissen unters Hinterteil schieben» [8]. Підліток не може об'єктивно оцінити свою здатність виконувати певну професійну діяльність, оскільки через брак життєвого досвіду керується при виборі професії усталеними в його оточенні стереотипними уявленнями щодо професій.

Тож вже на першій співбесіді у фірмі «Ерліхер», що продавала товари для домогосподарства, її власнику не сподобалося, що малу на зріст дівчину не було видно зі шкіряного крісла, що стояло навпроти нього, тому він порадив їй підрости, закінчити школу і лише тоді прийти знову: «Danach sah mich Herr Ehrlicher lange an und noch bevor er überhaupt einen Blick in meine Unterlagen geworfen hatte, sagte er in einem unverschämt mitleidigen Ton: «Geh weida Deandl, geh doch du no a paar Jahr in d Schui; du bist no so kloa und net amoï auf mein Schreibtisch konst g`scheit nauf schaung!» [8]. Вочевидь роботодавець керувався у своїй відмові своїм стереотипним уявленням щодо віку та зовнішності працівниці, а ніяк не його здібностями та компетентністю.

Героїня-розповідачка, як це типово для підлітків, побачила причини своєї невдачі у своїй зовнішності – маленькому рості та тонких косах: «Doch all meine guten Zeugnisse haben mir nichts genutzt, denn ich war denen einfach zu klein, viel zu klein. Zudem haben meine dünnen Zöpfe mein Erscheinungsbild nicht direkt verbessert» [8]. Проте найбільше її обурило те, що на співбесіді ніхто не поцікавився її професійними навичками: «Und alles bloß, weil ich von diesem tiefen Sessel aus nicht auf seinen blöden Schreibtisch hinauf sehe? Und die ganze Lernerei? Hat die mir überhaupt nix gebracht? Anscheinend nicht» [8]. Очевидним є те, що стереотипне уявлення дівчини про співбесіду з роботодавцем, де високо

цінять професійні якості, не збіглося з її реальним першим життєвим досвідом працевлаштування.

Щоб її зовнішність відповідала очікуванням роботодавців, як вона собі їх уявляла, вона погодилася на стажування у кондитерській, господиня якої обіцяла годувати її солодощами, щоб вона піросла і набрала вагу: «Da fällt mir auf Anhieb die Frau Bäckermeisterin ein, eine große kräftige Person, die es direkt auf mich abgesehen hatte: «Bei mir im Geschäft kannst du so viele Süßigkeiten essen wie du möchtest, dann wirst auch du groß und stark!», äuselte sie zuckersüß» [8]. Але прийшовши наступного дня до кондитерської, дівчина дізналася, що мусить глядіти сімох дітей, і відразу ж відмовилася від такої роботи: «Aber, als ich mir am nächsten Tag die Bäckerei ansah, da kamen auf einmal sieben (!) Kinder aus der Backstube gerannt und reihten sich wie die Orgelpfeifen neben ihrer Mutter, der Bäckersfrau, auf. Ja du lieber Himmel, da würde ich ja nur das Kindermädchen machen müssen – nein danke! » [8]. У цій ситуації мова йде про свідоме небажання героїні-розповідачки виконувати фемінний гендерно-рольовий стереотип жінки-виховательки дітей.

Проте невдовзі, попри свою худорлявість, вона вирішила спробувати себе в іншому фемінному гендерно-рольовому стереотипі – продавчиня в магазині з продажу гардин, але не змогла навіть втримати в своїх руках тюк тканини, що викликало кпини у шефа з персоналу, який порадив їй походити до школи і виштовхнув її з магазину: «Weil ich mich jetzt schon mal auf Verkäuferin "eingeschossen" hatte, bewarb ich mich anderntags bei uns in der Nähe in einem Gardinen-Geschäft. Der Personalchef studierte zuerst einmal meine Unterlagen und führte mich dann in den Verkaufsraum. Dort legte er mir, ohne Vorwarnung, einen Ballen Gardinenstoff in die Arme – prompt ging ich damit in die Knie. Der Anzugheini grinste. «Schau, du bist für diese Arbeit eindeutig viel zu klein und zu schwächig, nicht mal so einen Stoffballen kannst du tragen. Gehst halt noch ein, zwei Jahre zur Schule (den Spruch kannte ich doch schon?) – gel», sagte er herablassend, tätschelte mir dabei den Rücken und schob mich aus dem Laden» [8]. Вочевидь, героїня-розповідачка припустилася тієї ж самої помилки, що і у

випадку з співбесідою у фірмі «Ерліхер», тобто не врахувала відсутність у себе достатніх фізичних сил, необхідних для виконання обраної нею роботи.

Так і не зрозумівши справжньої причини своїх невдач, дівчина вирішила відрізати свої тонкі коси, бо вважала, що саме вони псують її зовнішність і справляють погане враження на роботодавців. Але перукар, який стриг старих чоловіків, зробив їй настільки погану зачіску, що вона відчувала її як рану на тілі: «Auf alle Fälle, SO konnte es nicht weitergehen. Gut, größer und kräftiger konnte ich zwar auf die Schnelle nicht werden, aber wenn ich mir endlich die "Rattenschwänze" (dünne Zöpfchen) abschneiden ließe, hätte ich vielleicht mehr Chancen!? Was aber einige Tage später dieser Altherrenfriseur mit meinen Haaren angestellt hatte, das grenzte schon an Körperverletzung. Ich sah sowas von bescheuert aus, ich hätte`schreien können» [8]. Таким чином, спроба героїні-розповідачки зробити свою зовнішність такою, щоб вона відповідала стереотипним уявленням роботодавців щодо їхньої робітниці, завершилася для неї психологічною травмою.

Лише після цього у ситуацію з пошуком роботи втрутилася її мати, вона поговорила з сусідкою, яка тримала ательє разом з чоловіком, та домовилася про стажування доньки: «Meine Mutter sprach nämlich mit einer Frau, von der ich wusste, dass sie mit ihrem Mann eine kleine Schneiderei bei uns im Hinterhaus betrieb». ...sie könnte sich`s doch in den Ferien mal anschauen? «hörte ich gerade noch und schlagartig hatte ich begriffen: Da ging`s ja um mich! » [8]. У такому випадку мова йде про стереотипну поведінкову реакцію матері, яка має захищати та допомагати своїй дитині в скрутній ситуації, навіть за відсутності прохання від дитини.

Типовою була й поведінкова реакція дівчини-підлітка на непрохану допомогу матері, вона обурилася через те, що її не питали про цю роботу, адже вона не уявляла себе кравчиною: «Ich war entsetzt, ich und Schneiderin? Das hatte ich doch noch nie werden wollen» [8]. Ця професія асоціювалася у неї з тіткою Терезою, швачкою з їхнього району, вона не бажала стати такою, як ця жінка, згорбленою та пригніченою: «Ich seh`s kommen, ich würde einmal ganz genauso

bucklig und verhärtet enden wie dieses Fräulein Theres» [8]. Негативне ставлення до професії у цьому випадку зумовлено суб'єктивним чинником – неприязним ставленням до конкретної жінки, що є поведінковим стереотипом для підлітків, які при виборі професії для себе асоціюють рід діяльності з особисто знайомою їм людиною, яка викликає у них позитивну чи негативну емоційну реакцію.

Прагматично налаштована мати героїні-розповідачки побачила в професії швачки користь для родини, адже якщо її донька стане кравчиню, то не треба буде платити за ці послуги іншим: «Doch die Mutter wird sich schon etwas dabei gedacht haben. Denn da sie selber nicht nähen konnte, sollte ich in Zukunft alle Näh- und Flickarbeiten übernehmen und sie würde sich so die Kosten sparen für's Fräulein Theres, unsere damalige Stör-Schneiderin („Stör“, ein alter Ausdruck für die Arbeit, die ein Handwerker im Haus des Kunden verrichtet) » [8]. На противагу підліткам-ідеалістам, людина з життєвим досвідом при виборі професії зважає на практичну користь від неї для родини, тобто гендерно-рольовий стереотип жінка-швачка співвідноситься з прагматизмом, типово чоловічою гендерною рисою.

Героїня-розповідачка погодилася з рішенням матері та стажувалася упродовж чотирьох тижнів в ательє, хоча вона і зрозуміла, що ця робота їй справді не подобається, у 1955 році вона все ж підписала договір про своє подальше навчання на кравчиню: «Und ich hab` mir`s angeschaut – vier Wochen lang. Dabei kam ich zu der Erkenntnis: Als Lehrling bist ein richtiger Depp. Trotzdem unterschrieb ich 1955 meinen Lehrvertrag» [8]. У цьому випадку фемінний гендерно-рольовий стереотип «слухняна донька» корелює з типово жіночими рисами покірність та смиренність.

Таким чином, у Німеччині середини 50-их років XX ст.. при виборі професії дівчина-підліток керувалася поширеними в суспільстві фемінними гендерними стереотипами, особливо гендерно-рольовими стереотипами, у разі невдачі при пошуку роботи останнє слово було за її батьками, які мали право обрати своїй дитині професію, зважаючи на прагматичні інтереси родини.

Продовження цієї історії представлено в електронному короткому оповіданні Г. Відманн «Die Näherin» («Швачка»), в центрі якого - перші кроки героїні-розповідачки у професії швачки. Її честолюбство, чоловіча гендерна риса, дається взнаки, адже дівчина прагне почати працювати в ательє «Бела Моден», щоб не залишитися на все життя лише підмайстром: «Es stimmte also doch: Man sollte sich nach der Lehrzeit einen neuen Arbeitsplatz suchen, denn sonst bleibt man ewig ein Lehrling» [7]. До стереотипних рис хорошої працівниці належить і притаманне їй вміння налагодити і підтримувати приязні стосунки в колективі: «Mit den Kolleginnen hatte ich bald ein sehr gutes Verhältnis und die Arbeit macht unheimlich Spaß....» [7].

Але з появою нового директора ательє ситуація погіршилася, адже замість чарівних шовкових жіночих блуз вона мала шити мишачо-сірі чоловічі штани, що викликало відразу у всіх швачок ательє: «Und auf den Tischen lagen lauter mausgraue Teile von Herrenanzügen! Die Firma war an einen Herrenschneider verkauft worden und niemand hatte etwas mitgekriegt. Himmel nochmal, wir würden alle komplett umlernen müssen – von seidenen Damenblusen, auf die wollenen Herrenhosen. Das gefiel mir nicht, das gefiel mir ganz und gar nicht. Zwei Kolleginnen kamen schon am nächsten Tag nicht mehr wieder. Ich hielt vorerst durch – noch» [7]. Зміна умов праці спричинила зміни і у ставленні до роботи – від честолюбства й бажання стати кращою до негативного ставлення до того, що робиш за гроші, що є небажаною рисою як для самої працівниці, так і для його роботодавця.

Неприємно швачки поставилися і до вимоги нового директора носити лілову уніформу з зеленими гудзиками, яку він задешево невідомо де для них замовив: «Jedenfalls, gleich zu Anfang hatte er darauf bestanden, dass wir alle gleiche Kittel trugen, die er bereits in verschiedenen Größen hatte anfertigen lassen. Den Stoff für diese hässlichen Teile – lila, mit hellgrünen Pünktchen – hatte er bestimmt irgendwo recht günstig erstanden» [7]. Така ситуація, з погляду професійних кравчинь, є неприйнятною, адже вони, які шиють одяг для людей,

напевно не гірше пошили б і для себе, тобто такий вчинок нового керівника зачепив їхнє самолюбство та їхню професійну гідність, чоловічі гендерні риси.

Особливо сильно швачок дратував підхід нового директора до виплати зарплатні, адже якщо вони виконували норму за короткий термін, то замість 5 марок отримували 4,5 марки, через що вони хоча б раз на місяць сварилися з ним, наче на базарі: «Wenn wir im Laufe der Zeit schneller geworden waren, schafften wir auch mehr Hosen und schon haben wir nur noch Viermarkfufzig bekommen. Mindestens einmal im Monat mussten wir mit ihm den Lohn neu aushandeln und feilschten wie auf einem Basar» [7]. Це становище було неприпустимим для німкенів, етнічними рисами яких є працелюбство й прагматизм, неврахування яких і спричинило невдовзі конфлікт колективу з директором.

Одного разу швачки одноголосно вирішили страйкувати найближчої п'ятниці, але в понеділок в розмові з шефом героїня-розповідачка дізналася, що страйкувала лише вона, всі ж інші продовжували працювати: «Mei Liaba bekam ich einen Anschiss! Denn KEINER außer mir hatte gestreikt, alle waren brav zur Arbeit gegangen! » [7]. У цьому випадку, через зміни умов оплати та прагнучи захистити свої права, робітниця чинить всупереч дисциплінованості та слухняності, типових жіночих гендерних рис.

У той понеділок, від обурення та хвилювання, вона випадково пошила собі палець, директор ательє відвіз її до лікарні, але не проявив співчуття, а лише вимагав від неї повернути дорогу голку: «Aber als ich mich kurz darauf bei einem Sch... Hosentürl-Reißverschluss mit der Nähmaschine durch die Fingerspitze des Zeigefingers genäht hatte, schraubte der Chef dann doch die Nadel aus der Maschine und fuhr mich (samt Nadel im Finger!) ins nächste Krankenhaus. Bevor er ging, rief er mir doch allen Ernstes noch hinterher: «Dass`d mir aber die Nadel wieder bringst, die war sauteuer! » [7]. Тож, будь-як спроба протесту з боку жінки через погіршення умов її праці (зменшення оплати або виконання небажаної роботи) викликали у чоловіка-роботодавця негативну поведінкову реакцію, навіть виробнича травма працівниці не викликала у нього співчуття, він зважав

лише на втрати, тобто можна говорити про те, що в 60-ті роки XX століття працююча жінка сприймалася роботодавцем-чоловіком винятково як знаряддя праці.

Наприкінці оповідання героїня-розповідачка згадує про сексуальні домагання з боку її директора, коли той за відсутності інших швачок запропонував їй «розслабитися»: «Feierabend, alle Kolleginnen waren bereits gegangen, nur ich sollte noch ein Sakko fertig machen. Ich saß also an der Nähmaschine, als mein Chef plötzlich den Arm um mich legte und richtig „schmierig“ flüsterte: «Gertraud, hast Du Zeit für ein schwaches Stündchen? » [7]. Прагнучи уникнути скандалу, дівчина відмовила йому, посилаючись на заплановану вечерю з матір'ю: «Auch wenn ich trotz meiner achtzehn Jahre noch keinerlei Erfahrung in solchen Dingen hatte, wusste ich sofort was Sache war. Treuherzig (und scheinheilig) sagte ich: «Tut mir leid, ich kann heute keine Überstunden machen, meine Mutter wartet mit dem Essen auf mich...» [7]. Така ситуація засвідчує наявність гендерно-рольового стереотипу щодо жінки-працівниці як сексуального об'єкту для свого роботодавця.

Таким чином, в електронному короткому оповіданні Г. Відманн «Die Näherin» («Швачка») репрезентовано низку стереотипів фемінних гендерних рис, поширених у Німеччині в 60-ті роки XX століття.

Висновки дослідження. Отже, проаналізовані нами електронні короткі оповідання Г. Відманн засвідчують наявність у німецькому соціумі 50-60-их років XX ст.. таких гендерно-рольових стереотипів щодо професійної діяльності жінок, як: кухарка, продавчиня, вихователька дітей, кравчиня, швачка, перукарка. Дівчина-підліток, обираючи собі професію, орієнтувалася на особисті уподобання та на усталені в її оточенні стереотипні уявлення щодо професій. Ставлення до певної професії з її боку зумовлено поведінковим стереотипом підлітків, які асоціюють рід діяльності з особисто знайомою їм людиною, яка викликає у них позитивну чи негативну емоційну реакцію. При цьому дівчина-підліток не могла об'єктивно оцінити свою здатність виконувати певну професійну діяльність через брак життєвого досвіду. Вбачаючи причину

невдач у пошуку роботи в своїй зовнішності, вона намагалася уподібнити її наявним стереотипним уявленням щодо зовнішності працівниці, проте отримала від цього психологічну травму. У випадку непроханої допомоги матері в пошуку роботи вона поводитися відповідно до гендерно-рольового стереотипу «слухняна донька», оскільки обрала професію за вибором своєї матері, проявивши при цьому смиренність та покірність, типово жіночі риси.

У Німеччині 50-60-тих років XX ст. роботодавці-чоловіки при працевлаштуванні не зважали на професійні здібності жінки, а звертали увагу на її зовнішність, тому що сприймали жінку як знаряддя праці або як сексуальний об'єкт, тобто керувалися гендерним стереотипом щодо привабливої зовнішності жінки як її визначальної риси.

Почавши працювати швачкою, дівчина-підліток виявила такі типово жіночі риси, як дисциплінованість, слухняність, працелюбність, дружелюбність. Разом з тим, вона мала такі типово чоловічі риси, як: честолобство, самолюбство, професійна гідність, прагматизм, які вона використовувала, наприклад, для захисту своїх прав, коли чинила всупереч наказу свого директора.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в залученні до гендерного аналізу творів відповідної тематики інших авторів літературної платформи e-stories.de, що дасть змогу зіставити та узагальнити отримані результати щодо фемінних гендерних стереотипів німецького соціуму 50-60-их років XX століття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бурцева Е. А. Жанры сетевой литературы. URL: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=14665>. (дата звернення: 10.12.2020).
2. Дербеньова Л. В. Літературний комп'ютерний феномен у комунікативно-мережевій культурній парадигмі. *Гілея: науковий вісник*. 2013. № 76. С. 151–153.

3. Завадський Ю. Р. Типологія й поетика мережевої літератури і сучасне західне літературознавство: автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.01.06. Тернопіль, 2006. 21 с.
4. Ким Л. Р. Сетевая литература: теоретические аспекты изучения: автореф. дис. ...канд. филол. наук: 10.01.08. Москва, 2018. 24 с.
5. Маркова В. Феномен мережевої літератури: книгознавчий аспект. *Вісник Книжкової палати*. 2015. № 1. С. 42–45.
6. Оксамитна С. М. Гендерні ролі та стереотипи. *Основи теорії гендеру*: навч. посібник / відпов. ред. М. Скорик. Київ: Видавництво «К.І.С.», 2004. С. 157–181.
7. Widmann Gertraud Die Näherin. URL: <https://www.e-stories.de/view-kurzgeschichten.phtml?42920> (дата звернення: 15.12.2020.).
8. Widmann Gertraud Zu klein, viel zu klein. URL: <https://www.e-stories.de/view-kurzgeschichten.phtml?42703> (дата звернення: 15.12.2020.).

УДК 82-312.1/313.3

**THE CASE OF KURT VONNEGUT'S *SLAUGHTERHOUSE-FIVE*:
WAR ON BINARY OPPOSITIONS**

Pozhydaieva N.P.

PhD, associate professor, Department of Germanic Languages
Horlivka Institute for Foreign Languages
SHEI "Donbas State Pedagogical university"

Pozhydaieva K.I.

MA student of Warsaw University of Social Sciences and Humanities
ponad2008@yandex.ua
orcid.org/0000-0002-3076-2685

АНОТАЦІЯ

Пожидаєва Н. П., Пожидаєва К. І. «Бійня номер 5» Курта Воннегута: війна та бінарні опозиції.

Статтю присвячено обговоренню проблеми дуальності у романі Курта Воннегута «Бійня номер п'ять», зосереджуючись на тому, як автор кидає виклик